

میزگرد

ضرورت بهبود گزارشگری مالی به کمک فناوری اطلاعات و زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر

بحث درباره چارچوب گزارشگری مالی و تلاش برای بهبود و ارتقای سودمندی آن در تصمیم‌گیریهایی ذینفعان، همیشه داغ و در جریان بوده و هرگز پایان نداشته است؛ گزارشگری مالی باید برای تأمین اطلاعات فشرده و گویا در این باره که چگونه راهبرد، نظام راهبری، عملکرد و دورنمای سازمان، با در نظر گرفتن فضای بیرونی که سازمان در آن قرار دارد، در دوره‌های کوتاه، بلند و میان‌مدت به خلق ارزش منجر می‌شود، تحول یابد.

در گزارشگری مالی چه اصولی باید در نظر گرفته شود؟ عناصر تشکیل‌دهنده محتوای گزارش چه باید باشد؟ و چگونه باید تهیه و منتشر شود؟ در تمام این پرسشها نکات بحث‌برانگیز زیادی وجود دارد.

در باب چگونگی تهیه و انتشار گزارشهای مالی، مجله حسابرس نیز «ضرورت بهبود گزارشگری مالی به کمک فناوری اطلاعات و ایکس‌بی‌آرال» را موضوع بحث میزگردی با حضور صاحب‌نظران قرار داد تا از این طریق به طرح مسائل مرتبط با موضوع بپردازد.

یافتن پاسخ برای پرسشهای زیر موضوع گفتگو و تبادل نظر و آرای صاحب‌نظرانی بود که در این میزگرد مطرح شد:

- انتشار انواع گزارشهای مالی، از جمله صورتهای مالی، چه تواتری باید داشته باشد؟
- گزارشگری مالی مسئولیت چه کسانی است؟ تهیه‌کنندگان اطلاعات مالی چگونه باید درستی گزارش مالی را تأیید کنند؟
- واحدهای تجاری چه سازوکارهایی را برای درستی و اعتبار گزارشهای مالی به‌کار می‌گیرند؟
- آیا محدوده گزارشگری مالی به محدوده مقاصد گزارشگری بستگی دارد؟ آیا مباحث فراتر از حوزه گزارشگری مالی واحد گزارشگر که آثار بااهمیتی بر توانایی واحد گزارشگر برای خلق ارزش در طول زمان دارد، باید در محدوده گزارشگری قرار گیرد؟

- از چه راههایی می‌توان از فناوری برای افزایش پیوندهای درون گزارش مالی و همچنین تسهیل مقایسه چند گزارش مالی استفاده کرد؟ آیا از رسانه‌های اجتماعی و نرم‌افزارهای کاربردی همراه می‌توان برای سرعت و سهولت دسترس به گزارشهای مالی شرکتها بهره برد؟ آیا می‌توان مراکز اطلاع‌رسانی اینترنتی را برای انتشار گزارشهای مالی به‌کار برد؟ استفاده از فناوریهای پذیرفته شده و استاندارد انتشار اطلاعات مانند زبان گزارشگری مالی تجاری توسعه‌پذیر (XBRL) تا چه اندازه به مقاصد گزارشگری مالی کمک می‌کند؟

- اطلاعات مالی شرکت‌های بورسی ایران تاکنون در شبکه کدال (سیستم جامع اطلاع‌رسانی ناشران) در قالبهای اچ‌تی‌ام‌ال (HTML)، پی‌دی‌اف (PDF)، اکسل (XLS) و ایکس‌ام‌ال (XML) عرضه می‌شده است. عرضه اطلاعات در قالب ایکس‌بی‌آرال چه تفاوت‌هایی را ایجاد خواهد کرد؟

- مزایا و معایب گزارشگری ایکس‌بی‌آرال برای بازار سرمایه ایران و حرفه حسابداری ایران چیست؟
- با توجه به اینکه ریسک‌های متعددی در گزارشگری مالی الکترونیکی و همچنین روش‌های بسیاری برای مخدوش کردن اطلاعات در اینترنت وجود دارد، چه راه‌حلهایی برای افزایش قابلیت اتکای اطلاعات می‌توان به کار گرفت؟
- چالش‌های پیش‌رو برای به‌کارگیری گزارشگری مبتنی بر ایکس‌بی‌آرال در ایران چیست؟

شرکت‌کنندگان در این میزگرد به ترتیب حروف الفبا عبارت بودند از:

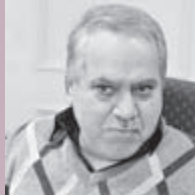
دکتر علی عبدالهی
مدیریت فناوری اطلاعات
سازمان بورس و اوراق بهادار

دکتر علی رحمانی
دانشیار دانشگاه الزهرا (س) و رئیس
هیئت‌مدیره انجمن حسابرسان داخلی ایران

محمد مهیمینی
حسابدار رسمی

دکتر آزاده مداحی
رئیس امور حسابرسی و گزارشگری مالی
سازمان بورس و اوراق بهادار

دکتر رضا نظری

عضو شورای مدیریت مجله حسابرسان

سالانه را داریم. در کنار آن بحث اطلاعات پیش‌بینی شده وجود دارد که در حال حاضر اطلاعات بودجه‌شده یا پیش‌بینی شده دستکم سالی یکبار باید ارائه شود. استثناهایی هم هست که برای مثال مثال شرکت‌های سرمایه‌گذاری از ارائه اطلاعات پیش‌بینی شده، مستثنی شده‌اند. براساس دستورالعمل افشا در بورس، اگر رویدادهایی اتفاق بیفتد که تأثیر مهمی بر وضعیت شرکت داشته باشد، افشای فوری اطلاعات ضرورت پیدا می‌کند. اینها حداقل الزامات گزارشگری است که طبق قانون و مقررات و استانداردها مشخص شده و غیر از آن براساس وضعیتی که در شرکتها اتفاق می‌افتد نیز امکان گزارشگری فوری وجود دارد.

براساس مقررات موجود بورس، گزارش‌های سالانه و گزارش‌های شش‌ماهه باید حسابرسی شوند و فرض بر این است که حسابرسی می‌تواند به اعتبار اطلاعاتی که در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌گیرد، کمک کند. در بیشتر کشورهای جهان ارائه اطلاعات پیش‌بینی شده الزامی نیست ولی در ایران به دلیل اینکه نهادهای مستقل تحلیلگر را نداشتیم که به پیش‌بینیها درباره شرکتها کمک کنند و به‌گونه‌ای نبوده که سهامداران به‌سادگی به اطلاعات آینده شرکتها دسترسی

✓ نظری

به میزگرد حسابرسان خوش آمدید. موضوع بحث ما، ضرورت بهبود گزارشگری مالی به کمک فناوری اطلاعات و ایکس‌بی‌آرال است. امیدوارم نقطه‌نظرات شما به ارتقای دانش افراد حرفه در این زمینه کمک کند.

اولین پرسش در مورد گزارشگری مالی است. اطلاعات مالی یکی از مهمترین اطلاعات در فرایند تصمیم‌گیری است. اطلاعات مالی باید معتبر و به‌موقع باشد تا برای تصمیم‌گیرنده مفید باشد. در گزارشگری مالی چه اصولی را باید در نظر گرفت؟ انتشار گزارش‌های مالی از جمله صورتهای مالی چه تواتری باید داشته باشد؟ مسئولیت تهیه اطلاعات با کیست؟ و تهیه‌کنندگان اطلاعات مالی چگونه باید درستی و صحت اطلاعات را تضمین کنند؟

✓ رحمانی

در بحث گزارشگری مالی فعلی، بخشی از گزارشگری طبق قانون و مقررات الزامی است و برای آنها استانداردهای مشخصی وجود دارد. در حال حاضر يك گزارشگری مالی سالانه داریم. قانون تجارت گزارش‌های شش‌ماهه را خواسته است. در الزامات بورس گزارش‌های مالی سه‌ماهه، شش‌ماهه و

حسابداران لزوماً

انحصار اطلاعاتی

در بازار را ندارند

پیدا کنند، بنابراین مدیریت ملزم شده این کار را انجام بدهد. البته قبل از این هم در بورس تهران اطلاعات فروش و تولید به صورت ماهانه گزارش می شده است.

در کشورهای غربی اطلاعات را به طور خصوصی هم منتشر می کنند؛ یعنی شرکتها به طور رسمی با تحلیل گرها ارتباط دارند که براساس اتفاقاتی که در شرکت روی می دهد از این کانال اطلاعات منتقل می شود و این تحلیلگرها به تنظیم بازار و قیمت کمک می کنند. طبق قانون افشای منصفانه در این کشورها، شرکت مجاز به افشای گزینشی نیست و بایستی حتماً افشا را به صورت عمومی انجام بدهد، چه در قالب صورتهای مالی باشد یا چه قالبهای دیگری که پیش بینی شده است.

نظری

برای قابل اتکا بودن گزارشگری مالی چه اصولی را باید رعایت کرد؟ آیا فقط رعایت استانداردها کفایت می کند؟

رحمانی

رعایت استانداردها کمک می کند که گزارشگری باکیفیت باشد. البته در رابطه با قابلیت اتکا، ممکن است که اطلاعات از قابلیت کافی برخوردار نباشد و بازار هم به راحتی نمی تواند و لزوماً قدرت این را ندارد که اطلاعات غلط را از اطلاعات درست تشخیص دهد. به خاطر همین است که در غرب مقررات محکم و سخت کيفری برای ارائه اطلاعات خلاف واقع پیش بینی شده است. ما هم در قانون بازار اوراق بهادار

این مقوله را داریم و حتی ضرر دیدگان از اطلاعات غلط می توانند تقاضای جبران خسارت کنند.

به نظر من، در موارد افشای اجباری، رعایت استانداردها ما را مطمئناً به نتیجه و قابلیت اتکا خواهد رساند ولی در موارد افشای اختیاری موضوع کمی متفاوت خواهد شد. حسابداران لزوماً انحصار اطلاعاتی در بازار را ندارند و به عبارت دیگر منابع اطلاعاتی دیگری وجود دارد که حتی مدیریت از آن کانالهای ارتباطی اطلاع رسانی می کند. اینجا قدری سخت خواهد بود که قابلیت اتکا و اعتبار این نوع اطلاعات را بدانیم. گزارشگری رسمی و گزارشگری از طریق شبکه جهانی را می توانیم از کانال حسابرسی و کانالهای دیگر، مانند اعتباردهی به اطلاعات مراکز اطلاع رسانی الکترونیکی انجام دهیم. خلاصه کانالها و زمینه های انتشار اطلاعات بسیار گسترده است و تا حدی کار را سخت می کند. اگر بخواهیم محدوده را کمی گسترده کنیم، و اطلاعات مختلف و کانالهای مختلف را لحاظ کنیم، تعیین کیفیت و قابلیت اتکای اطلاعات کار دشواری خواهد بود.

نظری

آیا در بازار کارا، انتشار و دسترسی به اطلاعات، محدود به گزارشهای مالی دوره ای است؟

رحمانی

البته بازار کارا، درسی که برای حرفه حسابداری دارد اینست که در بازار، رقابت اطلاعات داریم، یعنی در صنعت تولید اطلاعات که حرفه حسابداری بخشی از آن است، انحصار نداریم. حسابداران برای خدمات و برای اطلاعاتی که ارائه می کنند استاندارد دارند. در رابطه با حوزه افشای اختیاری، استاندارد خاص و مشخصی نداریم. هر چند تلاشهایی برای تدوین چارچوب و الگوی افشای اختیاری در جریان است.

نظری

در بازار باید سازوکار نظارتی بر گزارشگری مالی وجود داشته باشد. آیا در شرایط فعلی این سازوکار نظارت بر گزارشگری مالی وجود دارد؟ اگر وجود دارد تا چه حد کارآمد است؟

رحمانی

به هر حال نظارت وجود دارد. یعنی اگر گزارشگری مالی را از سوی

اطلاعات مهم با سرعت بیشتری منتشر شود. مثلاً اطلاعات مربوط به معاملات بااهمیت با اشخاص وابسته ظرف ۴۸ ساعت باید اطلاع‌رسانی شود، یا انعقاد قرارداد بااهمیت جزو موارد افشای فوری محسوب می‌شود که شرکتها مکلفند که در اسرع وقت گزارش و افشا کنند. یا اطلاعات پرتفوی سرمایه‌گذارها هر ماه منتشر می‌شود و صورتهای مالی هر ۳ ماه یکبار. حتی در قبل یک سری اطلاعات شرکتهای تولیدی در قسمت آمار تولید و فروش به صورت ماهانه داده می‌شد. در نهایت از یک طرف هزینه تهیه اطلاعات باید در نظر گرفته شود و از طرف دیگر هم منافع ناشی از به‌کارگیری آن اطلاعات.

در بحث کیفیت اطلاعات نیز عوامل مختلفی مطرح است. به سیستم نظارتی اشاره شد که تا چه حد می‌تواند در بالا بردن کیفیت اطلاعات تعیین‌کننده و مؤثر باشد. از دیدگاه عمومی موجود در بازار و بازخوردهایی که ما از بررسی گزارشها داریم، کیفیت گزارشهای مالی حسابرسی شده نسبت به سالهای گذشته خیلی بهتر شده است. میزان رعایت الزامات افشا و استانداردها نسبت به گذشته خیلی بهتر شده ولی به طور قطع برای اینکه سیستم نظارتی به سمت بهبود کیفیت اطلاعات باشد، جای کار زیاد دارد.

اما این موضوع که نظارت مؤثر و اثربخش چگونه می‌تواند صورت گیرد، به طور قطع مستلزم تعامل نهادهای حرفه‌ای در بازار سرمایه و حرفه حسابداری و حسابرسی اعم از سازمان حسابرسی، جامعه حسابداران رسمی، و سازمان بورس، با یکدیگر برای پیشبرد مباحث نظارتی است.

در رابطه با اینکه خود شرکتها با چه سازوکاری می‌توانند کیفیت اطلاعات را ارتقا دهند، مسئله برمی‌گردد به اینکه در شرکت تا چه اندازه سیستم کنترل داخلی قوی مستقر شده و از سیستمهای کامپیوتری استفاده می‌شود. برای گزارشگری به موقع قطعاً سیستمهای اطلاعاتی داخل شرکتها باید سیستمهای باکیفیت و استاندارد باشد. در شرکتهایی مانند بانکها و بیمه‌ها که بیشتر مبتنی بر سیستمهای اطلاعاتی کامپیوتری هستند، کیفیت و استاندارد بودن سیستمها اهمیت بسیار بیشتری پیدا می‌کند.

از طرفی مؤسسه حسابرسی، یا حسابرسی که بانک را

مدیریت در نظر بگیریم، بخشی از اعتباربخشی از طریق حسابرسان و بخشی از مکانیزم نظارت در اداره ناشران بورسها انجام می‌شود. تمام گزارشهای شرکتها بعد از اینکه به بازار آمد بررسی می‌شود که آیا مشکلاتی دارد یا خیر. اینکه چه قدر این نظارتها کارآمد است، خوب یک شاخصه‌اش این است که اینها چه قدر می‌توانند تخلفات و تقلبات را کشف کنند. ما اطلاعات دقیقی نداریم. در کشورهای غربی، کوتاهیها و خلافها به طور منظم منتشر می‌شود، چه از طریق مقام ناظر، یا از طریق حسابرس و نقش هر کدام از اینها را می‌توانید به راحتی مشاهده کنید. در بازار ایران به دلایل خاص، این موارد افشا نمی‌شود. اگر شرکتی گزارشی را ارائه مجدد کرده، معلوم نیست که این کار حسابرس است یا مدیریت شرکت به این جمع‌بندی رسیده یا بورس الزام کرده است که گزارش سال قبل ارائه مجدد شود. ارائه مجدد یک شاخص بی‌کیفیتی است و نشان‌دهنده وجود اشتباه در اطلاعات مالی سال یا سالهای قبل است. به طور خلاصه، سازوکار نظارتی وجود دارد ولی اینکه سهم اجزای آن چه قدر است و تا چه اندازه موفق است، اطلاعاتی در دسترس نیست.

✓ مداحی

در بحث تواتر اطلاعات، عوامل مختلفی برای تعیین زمانبندی انعکاس اطلاعات مختلف مطرح است. یکی از عوامل اصلی، نیازهای اطلاعاتی بازارهای سرمایه و تصمیم‌گیرندگان و سرمایه‌گذاران موجود در بازار است. اگر نیاز اطلاعاتی وجود داشته باشد، تقاضا باشد، به طور قطع شرکتها به این سمت پیش خواهند رفت که تواتر اطلاع‌رسانی را بیشتر کنند. در کشورهای دیگر هم با بحثهایی که در باره گزارشگری بالادرنگ و سرعت انتشار اطلاعات وجود دارد، رویکرد به این سمت است که شرکتها به صورت اختیاری اطلاعاتشان را هر چه سریعتر منتشر کنند.

حتی در بازار سرمایه ایران هم خیلی از اطلاعاتی که مربوط به معاملات سهام است، ممکن است در کسری از ثانیه منعکس شود. ولی در مورد گزارشگری اطلاعات مالی این فاصله زمانی طولانی‌تر است. در تواتر اطلاعات مربوط به گزارشگری مالی شرکتها باید مجموعه عوامل را در نظر بگیریم و براساس آن به این نتیجه برسیم که اطلاعات مختلف با چه سرعتی باید منعکس شوند. در بورس، رویکرد این بوده که

وضعیت موجود است، یکی هم بحث وضعیت مطلوب. اگر فرض را بر پیشرفت و بهبود بگذاریم و اگر بخواهیم در دو یا سه سال آینده به یک سطح بهینه و مطلوب برسیم، آن موقع باید ببینیم برای رسیدن به آن چه کارهایی باید انجام دهیم و چه نیازهایی داریم.

به نظر من در گام اول مهمترین رکن برای داشتن اطلاعات باکیفیت، برخورداری شرکت از سیستم کنترل داخلی مناسب است. هیئت مدیره شرکتها باید مکانیزمهای کنترلی لازم را در شرکت پیاده سازی کرده باشند که بتوان به کیفیت اطلاعات مورد نظر رسید. این مکانیزمها در مقررات فعلی بورس دیده شده است. به عبارت دیگر، استقرار حسابرسی داخلی، سیستم کنترل داخلی و کمیته حسابرسی طبق مقررات سازمان بورس الزامی شده است که همه اینها بازوهای کمکی و اجرایی برای هیئت مدیره ای است که می خواهد صورتهای مالی را امضا و تأیید کند.

بعد از تصویب قانون بازار اوراق بهادار موارد متعددی وجود داشته است که مدیران شرکتها به خاطر موضوع کیفیت اطلاعات به دادگاه رفته اند؛ یعنی عضو هیئت مدیره به دلیل ناگاهی از الزامات و استانداردهای حسابداری و گزارشگری مالی و بی کفایتی سیستم کنترلهای داخلی، گزارشها و صورتهای مالی را امضا کرده که صحیح نبوده و بعد مشکلاتی برای او و شرکت ایجاد شده است. بنابراین، در گام اول سیستم کنترل داخلی نقش مهمی در کیفیت اطلاعات و درستی گزارشگری مالی دارد.

ارزیابی سیستم کنترل داخلی، بسته به اینکه سیستم اطلاعاتی تا چه اندازه مبتنی بر سیستمهای کامپیوتری و الکترونیکی است، متفاوت است و مهارتهای متفاوتی هم نیاز دارد. اگر عمده فرایندهای شرکت مبتنی بر فناوری اطلاعات باشد، حسابرس داخلی می تواند از نرم افزارهایی استفاده کند که موارد خلاف قاعده را استخراج کرده و هشدار می دهد و شرکت تا پایان دوره منتظر نمی ماند که اشتباهها از سیستم کنترل داخلی بیرون آید.

در گام دوم، حسابرسی که به این اطلاعات اعتباربخشی می کند، مسئولیت بعدی را به عهده دارد، و انتظار سازمان بورس و سرمایه گذاران این است که حسابرسان براساس نیاز بتوانند پاسخگوی کیفیت باشند. پس از آن، قطعاً نهادهای

رسیدگی می کند، باید از توان و از نیروی تخصصی لازم برای حسابرسی سیستمهای کامپیوتری برخوردار باشد که بتواند اطلاعات را استخراج کرده، رسیدگی و بر آن اطلاعات صحت بگذارد و آن را تأیید کند. در نتیجه، همه این موارد در کل چرخه گزارشگری مالی می تواند بر کیفیت اطلاعات تأثیرگذار باشد. در سازمان بورس هم سعی شده است این معیارها در ارزیابی کیفیت اطلاعات در نظر گرفته شود.

اگر تمامی جهات را در نظر بگیریم، پاسخ سؤال شما، یکی دیگر از موارد بسیار مهم نیاز اطلاعاتی استفاده کنندگان است. اینکه سرمایه گذاران موجود در بازار چه قدر به کیفیت اطلاعات و چه قدر به گزارش حسابرس و بندهای گزارش حسابرس، اینکه شرکت تعدیل سنواتی دارد یا خیر، بها می دهند. همه اینها می تواند عواملی باشد که بر رویکرد سیستم نظارتی تأثیر می گذارد. اگر سرمایه گذار در مجمع، هیچ گونه توجهی به اینکه شرکت هر سال تعدیلات سنواتی دارد یا به تعداد بندهای حسابرس نکند، این شاخص مناسبی برای یک بازار ساختار یافته نیست، زیرا انتظار می رود که به هر حال نهادهای حرفه ای، سرمایه گذاران نهادی، و سرمایه گذارانی که از سطح تحلیل بیشتری برخوردار هستند از شرکت پاسخ دهی بیشتر داشته باشند.

من همیشه معتقدم که یکی از ارکان کلیدی سیستم پاسخگویی، پاسخ خواه است. اگر در داخل شرکتها و در بازار سرمایه، پاسخ خواهی مؤثر وجود نداشته باشد، در طرف مقابل هم احتمالاً پاسخی که از جانب شرکتها و از جانب نهادهای دیگر درگیر در بازار داده می شود شاید خیلی پاسخ مناسبی نباشد و این پاسخ خواهی مؤثر در درجه اول از طریق سرمایه گذاران و سهامداران شرکت، به ویژه سرمایه گذاران نهادی امکان پذیر است و پس از آن نهادهای نظارتی نقش بااهمیتی دارند.

✓ نظری

از مطالب شما اینگونه استنباط می شود که تأیید درستی اطلاعات مندرج در گزارشهای مالی فقط از طریق حسابرسی امکان پذیر است.

✓ مداحی

به این سؤال شما باید از دو جنبه نگاه کنیم؛ یکی بحث

قانونی در حال شکل‌گیری است.

✓ عبدالمهدی

گزارشگری مالی خود یک هدف نیست، بلکه ابزاری است برای یک هدف بالاتر. گزارشگری مالی ذینفعانی دارد که آن ذینفعان براساس هدفهایی که دارند از ما می‌خواهند که گزارشهایی را تهیه کنیم. تواتر گزارشهای مالی بستگی زیادی به هدفها و شرایط خاص دارد. گاهی شرایط خاصی به وجود می‌آید که شرکتها ناگزیرند برای نشان دادن آثار آن شرایط اقدام به تهیه و ارائه گزارش نمایند. البته تواتر گزارشها یک حد بهینه‌ای دارد، یعنی گزارشگری مالی هزینه‌ای دارد که شرکتها باید بپردازند. به نظر من تواتر گزارشها در بازار سرمایه ایران خوب است چون علاوه بر گزارشهای سالانه گزارشهای شش ماهه یا سه‌ماهه نیز وجود دارد.

عوامل مختلفی بر کیفیت گزارشها تأثیرگذار است. شاید بتوان این عوامل را در زنجیره تأمین گزارشگری مالی مشاهده کرد. برای تهیه یک گزارش مالی، عده‌ای حسابدار به کمک نرم‌افزارهای حسابداری گزارشها را تهیه می‌کنند، مدیر مالی آن را کنترل می‌کند، مدیرعامل و هیئت‌مدیره آن را تأیید می‌کنند. استانداردهای حسابداری را مراجع حرفه‌ای

کشور تعیین می‌کنند و نهادهایی مانند بازار سرمایه، مجلس شورای اسلامی و مجلس قوانین و مقررات را تصویب می‌کنند. شرکت‌های نرم‌افزاری نرم‌افزارها را تهیه می‌کنند. حسابرسان فناوری اطلاعات

دکتر عبدالمهدی

تفکر مالی

هنوز در قیدوبند کاغذ است

و به اطلاعات الکترونیکی

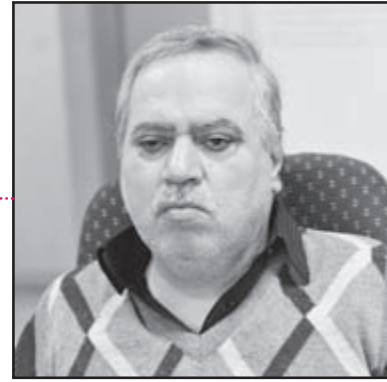
اعتماد ندارد

قابلیتهای نرم‌افزارها را ارزیابی می‌کنند. هنگام تهیه گزارشهای مالی حسابرس داخلی بر فرایند تهیه آن نظارت می‌کند. سپس حسابرس مستقل اعتبار آن را تأیید می‌کند و در نهایت گزارش به سازمان بورس می‌رسد که آن را بررسی و منتشر می‌کند. همه عوامل باید دست‌به‌دست هم دهند تا کیفیت مورد انتظار تأمین

نظارتی مانند سازمان بورس، جامعه حسابداران رسمی، سازمان حسابرسی، در چرخه گزارشگری مسئولیت دارند.

در همین فرایند، مواردی وجود دارد که انجام سرمایه‌گذارهای بیشتری را در سطح کلان ایجاب می‌کند. برای مثال در بحث حسابرسی مستمر، که مهمترین کارکردش در وهله اول در حسابرسی داخلی است، نیاز داریم یک سری نرم‌افزارها و بستر نرم‌افزاری و امکانات فنی لازم فراهم شود. یا در مورد حسابرسی کامپیوتری قطعاً نیاز به برنامه‌ریزی و اقدامات لازم جهت فرهنگ‌سازی و کمک به تأمین ابزار و نرم‌افزارها داریم. در بحث امنیت اطلاعات نیاز داریم که مجامع حرفه‌ای درباره سطح امنیت سیستمی که خروجی آن مبنای گزارشگری مدیر و حسابرس است و اینکه تا چه اندازه از شاخصهای قابلیت‌انکا و امنیت لازم برخوردار است، تفکر کنند. به نظر من نیاز است که در سطح بالاتری هزینه شود و برنامه‌ای در جهت اعتباربخشی به سیستمهای اطلاعاتی، تأمین نرم‌افزارهای مورد نیاز، فراهم نمودن بسترهای لازم، و ارتقای دانش و مهارت موجود در این زمینه، تعریف شود.

ولی اینکه در آینده وضعیت به چه شکل خواهد بود، بستگی به اقدامات و برنامه‌ریزیهای صحیح و به‌موقع و تعامل همه اشخاص و نهادهای ذیربط خواهد داشت. وقتی سازوکارها فراهم شود، در بُعد فرهنگ‌سازی از یک طرف برای سرمایه‌گذاران که از مهمترین ذینفعان بازار سرمایه هستند و از طرف دیگر برای مدیران و حسابرسان دانش و شناخت آنها از مسئولیتها و بی‌قانونی و نقشها روشنتر شود، فرایند گزارشگری مالی بهبود می‌یابد و مدیران می‌دانند چنانچه گزارشی را که خلاف واقع و گمراه‌کننده است، امضا کنند در آینده باید پاسخگو باشند و طبق قانون بازار اوراق بهادار هم با مجازاتهایی روبه‌رو می‌شوند. مدیران باید سعی کنند که فرایندهای موجود در شرکت را ارتقا دهند و از سازوکارهای شناخته‌شده موجود که مهمترین آن استقرار سیستم کنترل‌های داخلی اثربخش طبق ضوابط است، استفاده کنند. بنابراین افزایش شناخت نسبت به مسئولیتهای قانونی و سازوکارهای موجود برای ایفای این مسئولیتها یکی از مهمترین مواردی است که بر افزایش کیفیت اطلاعات نیز تأثیر بسزایی دارد. هم‌اکنون، بعد از قانون بازار اوراق بهادار، موضوع مجازاتهای

هر تأمین‌کننده‌ای

سیستمی را ایجاد کرده

و با نفوذ و یا تبلیغات

آن را در ادارات و شرکتها

جا انداخته است

استاندارد هستند. بدین معنی که بیشتر اوقات برای شرکت‌های متوسط یک یا حداکثر دو نرم‌افزار مالی وجود دارد که شرکتها و مؤسساتی که خدمات مالی و دفترداری ارائه می‌نمایند، از آن استفاده می‌کنند. برای مثال در امریکا ۸۵ تا ۹۰ درصد حسابداران از نرم‌افزار کوئیک بوک (Quick Book) استفاده می‌کنند. وقتی چنین یکنواختی در سطح کشور وجود داشته باشد می‌توان آن را به‌صورت سیستماتیک توسعه داد. متأسفانه در ایران این طور نیست و در گستره کشور از سیستمهای همسان و واحد استفاده نمی‌شود. هر تأمین‌کننده‌ای سیستمی را ایجاد کرده و با نفوذ و یا تبلیغات آن را در ادارات و شرکتها جا انداخته است، لذا الزاماتی که برای ایجاد یک سیستم درست و کارا لازم است، وجود نداشته و یا بسیار پرآکنده بوده‌اند. وقتی تعداد سیستمهای مورد استفاده زیاد باشد، توسعه آنها به‌صورت هماهنگ بسیار دشوار و در مواردی غیرممکن می‌شود.

و تضمین شود. به‌علاوه لازم است که یک سازمان متولی این امر باشد. یعنی مسئولیت انجام این کار طبق قوانین و مقررات باید به‌صورت شفاف به‌عهده یک سازمان خاص واگذار شود. البته سازمان مذکور باید واجد صلاحیت علمی و فنی و تخصصی لازم بوده و ظرفیتهای لازم برای انجام این کار را داشته باشد. در غیر این صورت مسئولیتها لوث شده و نه‌تنها نتیجه لازم حاصل نمی‌شود بلکه باعث هرج‌ومرج و به‌هم‌ریختگی بیشتر نیز می‌شود. در کشورهای پیشرفته معمولاً این کار طبق قانون به‌عهده یک سازمان دولتی مانند وزارت دارایی و یا وزارت خزانهداری و یا کمیسیون بورس و اوراق بهادار و از طریق این مراجع به‌عهده یک مرجع حرفه‌ای صاحب صلاحیت که اعضای آن را دانشگاهیان، افراد مجرب دولتی و افراد حرفه‌ای باتجربه و واجد صلاحیت تشکیل می‌دهند، قرار داده می‌شود، و این مراجع به دلیل اینکه اعضای آن همه افراد ذیصلاح را دربرمی‌گیرند با انجام یک کار گروهی منسجم می‌توانند این امر را به‌سرمنزل مقصود برسانند.

متأسفانه ما در قوانین و مقرراتمان کوشش نکرده‌ایم فرد مرتبط و درست را پیدا کنیم و مسئولیت کار و اقتدار لازم برای انجام آن را به او بسپاریم. برای مثال ایکس‌بی‌آرال را در نظر بگیرید. اگر بخواهید آن را در سطح کشور رواج دهید باید سازمان نظارتی مناسب آن را داشته باشید. در غیر این صورت

در کشورهای غربی اگر شرکتی گزارش خود را به‌موقع ارائه نکند، طبق قانون براساس زمان تأخیر جریمه‌ای محاسبه و از حساب شرکت برداشت می‌شود. در کشور ما هنوز این مسائل جا نیفتاده است. کسی که تخلفی می‌کند، اثبات تخلف او که مستلزم تشکیل پرونده در قوه قضاییه یا پیگیری بورس است، آن قدر طولانی است که کسی دنبال آن نمی‌رود. بنابراین عوامل مختلفی تأثیرگذار است. همین که قانون خوب باشد، قانونگذار سفت و سخت بگیرد، قاعدتاً حسابدار، حسابرس و دیگران کارشان را درست انجام خواهند داد و کارهای صحیح و دقیق و به‌روز و جامع ارائه می‌دهند.

شاید در گذشته کیفیت زیاد مطرح نبود اما امروزه کیفیت موضوعی است که از ابتدا باید در نظر گرفته شود. در زنجیره خدمات مالی نیز همین امر صادق است. کیفیت در گزارشگری مالی دیگر موضوع آخر خط نیست که سازمانی مانند سازمان بورس بررسی و اعلام کند که گزارش کیفیت دارد یا نه. بنابراین موضوع کیفیت را باید از همان ابتدای زنجیره به‌شکل یکپارچه ببینیم، شاخص‌هایش را برای تمام زنجیره تعریف کنیم تا در آخر کار، محصول باکیفیت و مورد تأیید همه باشد.

✓ مهمی

در کشورهای پیشرفته سیستمهای اطلاعاتی مالی یکنواخت و

عمومی به اطلاعات مالی بازی می‌کند. لیکن مقررات اضافی ممکن است نقش بازدارنده‌ای داشته باشند و باعث تأخیر در انتشار به موقع اطلاعات مالی بشوند. پس باید در جاهایی که مقررات اضافی داریم مقررات زدایی کنیم و در جاهایی که مقررات وجود دارد ولی متولی باصلاحیتی ندارد، به متولی شایسته و باصلاحیت سپرده شود.

همان‌طور که قبلاً اشاره شد، در کشورهای پیشرفته، قانون یک نهاد دولتی را متولی ایجاد مقررات و نظارت بر اجرای آن تعیین می‌کند. اما در عمل همه و یا مقداری از اقتدار آن نهاد به مجامع حرفه‌ای تفویض می‌شود. چرا؟ برای اینکه آن مجامع واجد صلاحیت لازم هستند و می‌توانند نقش مؤثری در جلب اعتماد عموم مردم به گزارش‌های مالی منتشر شده داشته باشند.

✓ نظری

به‌کارگیری و استفاده از فناوری اطلاعات در فعالیتهای مختلف تجاری باعث ایجاد تغییراتی در ثبت فرایندها، نگهداری اطلاعات، و گزارشگری مالی شده است به طوری که آثار فعالیتها و رویدادها به موقع در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌گیرد و گزارشگری مالی در حال گذار از گزارشگری کاغذی به گزارشگری الکترونیک است. از چه راههایی می‌توان از فناوری اطلاعات برای افزایش پیوندهای درونی گزارشگری مالی و تسهیل مقایسه چند گزارش استفاده کرد؟ آیا می‌توان از نرم‌افزارهای کاربردی برای سرعت و سهولت دسترسی به گزارش‌های مالی استفاده کرد؟ استفاده از ایکس‌بی‌آرال تا چه حد می‌تواند به مقاصد گزارشگری مالی کمک کند؟

✓ رحمانی

فناوری اطلاعات در گزارشگری مالی بسیار کمک کرده و یکی از مؤلفه‌های اصلی تغییر و تحول در دوره‌های اخیر، فناوری اطلاعات و ارتباطات بوده است. فناوریهای درون‌شرکتی مانند ام‌آی‌اس (MIS) یا ای‌آرپی (ERP) کمک زیادی به سرعت و دقت گزارشگری مالی کرده است. بحثهای جدیدمانند ایکس‌بی‌آرال، به نظر من یک انقلاب بزرگ است. ما گزارشها را از ای‌آرپی می‌گرفتیم و به شکل پی‌دی‌اف و یا به شکلهای دیگر در بورس منتشر می‌کردیم. اما تغییری که ایجاد شده این است که به زبانی گزارش کنیم که برای ماشین

اجرای مقررات و درک یکسان مفهیمی که برای رسیدن به هدف تعریف شده‌اند غیرقابل نظارت بوده و قابل اتکا نخواهد بود.

در شرکتهای بزرگ اشکالی ندارد که هر شرکتی سیستم خودش را داشته باشد. اکثر کشورها به این نتیجه رسیده‌اند که در شرکتهای متوسط باید یک یا دو نرم‌افزار معرفی و به‌کار گرفته شود. سپس برای بهینه‌کردن آن و ارتقا دادن زیرساختها و کنترل‌های آن اقدام می‌کنند. در بازارهای ایران در حال حاضر نرم‌افزارهای مالی زیاد و متنوعی وجود دارد، همه هم ادعا می‌کنند قابل اتکا هستند. اما تاکنون هیچ‌گونه بررسی روشمندی از سوی حسابداران، مهندسان و کارشناسان کامپیوتر و سایر مراجع ذیربط در این زمینه انجام نشده است. کمبودی که هم‌اکنون در کشور ما وجود دارد همین است که مرجعی برای استاندارد کردن و بسترسازی سیستمهای اطلاعاتی مالی به‌طور اخص و کلیه سیستمهای اطلاعاتی به‌طور اعم وجود ندارد. هر سازمانی هم خود را مدعی می‌داند؛ یعنی هر سازمانی در حد توان و قدرت الزاماتی را تعیین می‌کند. برای مثال؛ بورس، وزارت دارایی و بانکها الزاماتی را برای خودشان تعیین کرده‌اند ولی متأسفانه هیچ‌کدام اینها وافی به مقصود نیست. به نظر من هم‌اکنون با یک هرج‌ومرج در سیستمهای اطلاعاتی مالی شرکتها مواجه هستیم.

البته به نظر من جامعه حرفه‌ای حسابداران ما از دانش و تجربه کافی برای برطرف کردن نیازها و انتظارات بازار سرمایه در زمینه تهیه گزارش‌های مالی برخوردار است. لیکن باید با استفاده از آخرین دستاوردهای تکنولوژیک، ابزار کامپیوتری لازم در زمینه جمع‌آوری، گزارشگری و تحلیل اطلاعات مالی نیز در اختیار ایشان قرار گیرد تا بهتر بتوانند به وظایف خودشان عمل کنند.

به هر حال، برای قابل‌اتکابودن گزارش‌های مالی چارچوبهایی وجود دارد. در واقع استانداردهای گزارشگری مالی وجود دارند. اما در بحث کنترل‌های داخلی، اینکه کنترلها هدفمند بنا شده‌اند یا خیر، مهم است و قابلیت اتکای اطلاعات مالی را بالا می‌برد.

تدوین مقررات و قوانین نیز برای اطمینان از صحت و قابلیت‌اتکای اطلاعات مالی نقش مؤثری در جلب اعتماد

قابل خواندن باشد.

در زنجیره گزارشگری مالی، تأثیر فناوری هم بر تهیه اطلاعات، هم بر اعتباربخشی اطلاعات، و هم بر استفاده از اطلاعات مطرح است. بیشتر تحولاتی که در ۴ دهه قبل انجام شده بیشتر در بحث تهیه اطلاعات بوده است. البته در آمریکا کمیسیون بورس زمانی اطلاعات را به صورت کاغذی جمع می‌کرد و بعد ادگار (EDGAR) را راه‌انداخت و از ۱۰ سال قبل موضوع استفاده از ایکس‌بی‌آرال را مطرح کرد که در واقع جنبه جالب آن بازیابی و استفاده از اطلاعات است.

اکنون در کشورهای غربی، سازمانها برای مدیریت کردن اطلاعات تقریباً مشکل ندارند و می‌توانند اطلاعات را تهیه و منتشر کنند. اما استفاده از اطلاعات موضوعی است که در دهه اخیر بیشترین پیشرفت را با ایکس‌بی‌آرال داشته است. اگر ایکس‌بی‌آرال در ایران اجرایی شود و بتوانیم گزارشها را در قالب ایکس‌بی‌آرال داشته باشیم، تجزیه و تحلیل اطلاعات بسیار راحت‌تر خواهد شد و به جای اینکه وقت را صرف جمع‌آوری اطلاعات و ورود اطلاعات کنیم، صرف تحلیل می‌کنیم.

✓ نظری

چگونه می‌توان از نظر فرهنگی بستر لازم و این اعتقاد را به وجود آورد که از فناوری اطلاعات باید استفاده شود؟

✓ رحمانی

در گذشته هرگاه و هر جا که الزام بوده به صورت شکلی مسئله را حل کرده‌ایم. اما به نظر من در این حوزه آمادگیهای لازم وجود دارد. در بسیاری از شرکتهای بزرگ، خود مدیران با وضعیتی که وجود دارد مشکل دارند، به ویژه حالا که مدیران باید در جاهایی پاسخگو باشند، احساس جدی به گزارشگری مالی به موقع دارند. البته در بخش خصوصی جاهایی که مالکیت و مدیریت یکی است، لزوماً وضعیت این گونه نیست و آنها خیلی انگیزه ندارند که شفافیت در گزارشگری مالی داشته باشند. اما در شرکتهای بخش خصوصی مدرن یعنی بخشی که مالکیت عمومیست، و توسط مدیریت حرفه‌ای اداره می‌شود، به اندازه کافی انگیزه برای سرمایه‌گذاری افراد وجود دارد. در حوزه تکنولوژی باید توجهمان به سمت شرکتهای بزرگ باشد، همان شرکتهایی که به نظر من دست بخش خصوصی مدرن است که مالکیت از مدیریت جداست و مدیریت حرفه‌ای دارد.

✓ نظری

ایجاد الزامات قانونی می‌تواند در به‌کارگیری فناوری اطلاعات در گزارشگری مالی نقش داشته باشد؟

✓ رحمانی

حتماً می‌تواند نقش داشته باشد. بستن کمربند ایمنی یک زمانی به واسطه قانون الزامی شد ولی الان دیگر عادت شده است. این هم همین طور است؛ یک شروع می‌خواهد، چون شروع کار سخت است. همین گزارشهای مالی فعلی را ببینید که چگونه است. برای مثال در گذشته شرکت مخابرات مجمع خود را در آبان برگزار می‌کرد، اما اکنون در اردیبهشت یا خرداد برگزار می‌کند. در شرکتهای بورسی وضعیت گزارشگری به لحاظ به موقع بودن خیلی بهبود یافته است. بسیاری از مجامع به موقع برگزار می‌شود. به هر حال به نظر نمی‌رسد که گزارشگری به موقع داوطلبانه قابل حل باشد ولی به مرور عادت می‌شود و تبدیل به فرهنگ می‌گردد. البته در این سالها وضعیت در شرکتهای هم در حوزه نرم‌افزارها و هم در حوزه نیروی انسانی که گزارشهای مالی را تهیه می‌کنند، بهبود یافته و سرمایه‌گذارهایی شده است، اما باز هم کار بیشتری لازم است انجام شود تا به نتیجه برسیم. به نظر من الزام قانونی می‌تواند کمک‌کننده باشد.

✓ مداحی

با توجه به شرایط ویژه وضعیت تجاری امروز، استفاده از فناوری اطلاعات یک ضرورت است. همان طور که در بقیه چرخه‌های عملیات یک شرکت میزان به‌کارگرفتن فناوری اطلاعات خیلی گسترده‌تر شده، قطعاً در بحث گزارشگری مالی هم به همین شکل است و بدون شك می‌تواند خیلی تأثیرگذار باشد، چه از حیث مقاصد گزارشگری که برای درون واحد گزارشگر است و هم برای بازار سرمایه. استفاده از این فناوریها باعث می‌شود که اطلاعات به موقع‌تر در دسترس سرمایه‌گذاران و دیگر استفاده‌کنندگان قرار گیرد. از نظر نهادهای ناظر هم به همین ترتیب است؛ در مورد بانک مرکزی، بیمه مرکزی و سازمانهایی که ممکن است از نظر نظارتی نیاز به اطلاعات شرکتهای و سازمانها داشته باشند.

به نظر من باید از دو جنبه به ایکس‌بی‌آرال نگاه کنیم؛ یکی از جنبه مقاصد گزارشگری بیرونی و کاری که شاید در خیلی از

در بورس

رویکرد این بوده که

اطلاعات مهم با سرعت بیشتری

منتشر شود

شرکتها دارند باهم متفاوت است و ساختار داده‌ها در آنها متفاوت است. اما وقتی زبان گزارشگری اطلاعات الکترونیک يك زبان استاندارد شود، حسابرسهای ما می‌توانند ابزار لازم را برای تحلیل حسابها آسان‌تر به‌کارگیرند. زمینه برای حسابرسی مستمر توسط حسابرسی داخلی فراهم می‌شود و حسابرس مستقل هم می‌تواند از آن استفاده کند.

افرادی که در حرفه کار می‌کنند باید با این ادبیات آشنا شوند. سیستمهای اطلاعات شرکتها به سمت ایکس‌بی‌آرال و استفاده از فناوریهای نوین می‌رود و ما قطعاً باید در آموزش ضمن خدمت که برای مؤسسه‌های حسابرسی و حسابرسانمان داریم چنین بحثهایی را در نظر بگیریم.

علاوه بر این، استفاده‌کنندگان مختلف هم باید ترغیب شوند و احساس نیاز کنند. در صورتی که برای آنها شناخت ایجاد شود، آنها هم به این فناوری روی خواهند آورد. یک بخش ایجاد شناخت، آموزش است و يك بخش دیگر آن تسهیل فرایند انجام کار برای استفاده‌کنندگان است. افزایش شناخت نسبت به این فناوری و درك آن از جانب ذینفعان، این کشش را ایجاد خواهد کرد که ذینفعان به سمت استفاده از آن حرکت کنند.

پایاده‌سازی ایکس‌بی‌آرال در بازار سرمایه ایران یک برنامه کوتاه‌مدت و یک برنامه بلندمدت دارد که در گام اول

بورسها هم از این منظر به آن نگاه شده که شرکتها خروجی گزارشهای مالی را به فرمت ایکس‌بی‌آرال ارائه و منتشر کنند. از يك منظر دیگر بحث به‌کارگیری ایکس‌بی‌آرال در درون سیستمهای اطلاعاتی شرکتها است که آن هم می‌تواند کارکردها و مزایای خاص خودش را داشته باشد. قطعاً برخورداری از مزایای کامل ایکس‌بی‌آرال منوط به آن است که در داخل شرکتها سیستم مبتنی بر ایکس‌بی‌آرال به‌کار گرفته شود.

در مورد مزایای به‌کارگیری ایکس‌بی‌آرال، با این فناوری تهیه گزارشهای مختلف در کسری از ثانیه امکان‌پذیر خواهد شد. گزارشهای شرکتهاى مختلف، در صنایع مختلف، در طول سالهای مختلف را می‌توان با هم مقایسه کرد و در نتیجه مهمترین تأثیر و کارکردی که دارد قطعاً ارتقای سطح تحلیل گزارش در بازار سرمایه است. هم‌اکنون وقت زیادی گذاشته می‌شود که اطلاعات صورتهای مالی جمع‌آوری و سپس پردازش شود تا بتوان خروجی‌هایی در اختیار داشت، نمودارها و روندهایی را داشت، و بعد آنها را تحلیل کرد. وقتی که از فناوریهایی مانند ایکس‌بی‌آرال استفاده می‌شود، این فناوریها امکان تهیه خروجیهای مختلف و ارائه اطلاعات مختلف را فراهم می‌کنند و می‌توان پردازشهای متعدد را در سطح تحلیلی انجام داد.

در مورد مزایای درون شرکتی، اگر بخواهیم ایکس‌بی‌آرال به گزارشگری مالی در سطح شرکتها کمک کند باید شرکتهاى نرم‌افزاری سیستم‌هایشان را بر ایکس‌بی‌آرال مبتنی کنند که این قطعاً خیلی از کار را جلو می‌برد.

برای اجرای کامل پروژه ایکس‌بی‌آرال راهکارهای مختلفی وجود دارد که شاید یکی از آنها الزامی ساختن آن باشد. ولی در عین حال قبل از آن خیلی کارها می‌شود انجام داد که نیازمند کمک ارکان مختلف است. یکی بحث تدریس دانشگاهی است. الان چه قدر در دانشگاههای ما بحث ایکس‌بی‌آرال، کارکردها و مزایای آن مطرح می‌شود؟ بدون شك به‌کارگیری ایکس‌بی‌آرال در فعالیتهای نظارتی مانند بانک مرکزی بسیار کمک‌کننده خواهد بود. یا اینکه بدون شك استفاده از ایکس‌بی‌آرال می‌تواند تحول کلیدی بسیاری را در موضوع حسابرسی ایجاد کند.

یکی از مشکلات فعلی این است که نرم‌افزارهایی که

نیاز نیست که کاربری که با سیستم کار می‌کند پشت سیستم را ببیند یا مسائل فنی ایکس‌بی‌آرال را بداند. به عبارت دیگر درگام اول شرکتهای تولیدکننده نرم‌افزار درگیر هستند، چون ممکن است که رابطهای کاربر در نرم‌افزار مبتنی بر ایکس‌بی‌آرال، اصلاً با سیستمهای معمولی متفاوت نباشد. اما نکته بسیار مهم این است که سرمایه‌گذاران، حساب‌رسان، و مدیران ارشد شرکتهای لازم است که با کارکردهای ایکس‌بی‌آرال آشنا شوند و اگر با کارکردها و مزایای آن آشنا شوند در مسیر فراهم کردن امکانات و تأمین نرم‌افزارهای لازم اقدامات جدی انجام خواهند داد و در دوره گذار نیز همکاری بیشتری خواهند کرد.

✓ رحمانی

در مرحله اول یک نرم‌افزار ایکس‌بی‌آرال خواهد بود که شرکتهای باید اقلام صورتهای مالی خودشان را با اقلام استاندارد می‌طراحی شده است (Taxonomy) از طریق برچسب‌زدن تطبیق دهند. در ایکس‌بی‌آرال، هم بحث تکنولوژی و هم بحثهای حسابداری مطرح است. اگر در مراکز اطلاع‌رسانی یا روابط سرمایه‌گذاران شرکتهای خارجی وارد شوید، گزارشهای مالی آنها را با فرمت ایکس‌بی‌آرال می‌بینید ولی شما برای خواندن آن به نرم‌افزار نیاز دارید.

در شرکتهای یک تطبیق یک‌به‌یک بین عناوین اقلام صورتهای مالی و اقلام استاندارد شده در نرم‌افزار ایکس‌بی‌آرال لازم است. مدل انتخاب شده بسیار کم‌هزینه است، یعنی لازم نیست که شرکت طبقه‌بندی حسابهای خود را تغییر دهد. البته انطباق دادن اطلاعات موجود در یادداشتهای همراه با نرم‌افزار، به این دلیل که اطلاعات یادداشتهای همراه ساختار پیچیده‌تری دارد، کمی مشکل‌تر است که به‌طور معمول، ایکس‌بی‌آرال در گام دوم پیاده‌سازی به آن می‌پردازد.

✓ مهمینی

در فرمایشات خانم دکتر مداحی به این نکته اشاره شده بود که برای سهولت استفاده از اطلاعات مالی بهتر است که سیستمهای مالی مبتنی بر ایکس‌بی‌آرال داشته باشیم. تتأسفانه فایل ایکس‌بی‌آرال در مقایسه با پایگاه داده (Database) بسیار حجیم است. بنابراین امکان‌پذیر نیست که همه داده‌ها را در قالب ایکس‌بی‌آرال نگهداری کنیم و بهتر است خروجیهای هر بخش در هر سیستم را که مورد استفاده

خروجیهای ایکس‌بی‌آرال از روی صورتهای مالی شرکتهای از طریق سامانه کدال ارسال شده است، به‌وسیله نرم‌افزارهای سازمان بورس تهیه و منتشر می‌شود. بنابراین در گام فعلی این کار برای شرکتهای هیچ هزینه‌ای نداشته و در گامهای آینده هم سازمان بورس همکاریهایی را با شرکتهای نرم‌افزاری در دستور کار دارد.

✓ نظری

ایکس‌بی‌آرال تا چه حد در تهیه گزارشهای مالی می‌تواند کمک‌کننده باشد؟

✓ مداحی

ایکس‌بی‌آرال قطعاً از منظر شرکتهای مهمترین کارکردش در بخش تهیه اطلاعات مالی است. ایکس‌بی‌آرال بحث برچسب‌گذاری روی داده‌هاست. در حال حاضر خروجی سیستمهای حسابداری برچسب‌گذاری و منتشر می‌شود. حالا اگر شرکتهای عرضه‌کننده نرم‌افزار فرایند برچسب‌گذاری را در داخل سیستم حسابداری تعبیه کنند، در آن صورت در زمان گرفتن گزارشهای خروجی، اطلاعات در قالب ایکس‌بی‌آرال خواهد بود. مهمترین کارکرد آن هم تهیه صورتهای مالی تلفیقی و تهیه اطلاعات حسابداری مدیریت است. به این ترتیب بنگاههایی که شعبه‌های مختلف یا واحدهای تجاری مختلف دارند و لازم است که اطلاعات آنها در یک جا جمع‌آوری شود، نیازی ندارند که در همه شعب و یا واحدها از نرم‌افزار یکسان استفاده کنند.

✓ نظری

با توجه به اینکه مفاهیم و تعاریف مورد استفاده در ایکس‌بی‌آرال کاملاً استاندارد است و همه باید از استاندارد یکسانی استفاده کنند، و با در نظر گرفتن فرهنگ کاری ما و میزان آشنایی کاربران با استانداردها، برای بهره‌برداری از ایکس‌بی‌آرال چه میزان آمادگی وجود دارد؟

✓ مداحی

در بحث ایکس‌بی‌آرال این پرسش مطرح است که استفاده‌کننده عام که در شرکت کار می‌کند یا بیرون از شرکت، چه قدر لازم است با مفاهیم تخصصی و فنی ایکس‌بی‌آرال آشنا باشد. دیدگاهی که وجود دارد این است که اگر در طراحی سیستم نرم‌افزاری همه الزامات سیستم در نظر گرفته شده باشد، خیلی

دنیا هم پیاده‌سازی شده است.

اما ایکس‌بی‌آرال چه کمکی می‌تواند به گزارشگری کند؟ یک بحث مبنایی وجود دارد که اساس حرکت به سمت یکپارچه‌سازی و همگرایی است. دو سازمان یا دو مجموعه اگر بخواهند تعامل مناسبی با یکدیگر داشته باشند باید در لایه‌ها و سطوح مختلف کسب‌وکار، مفاهیم، داده و سرویس با هم تعامل داشته باشند. استانداردهای قبلی مانند ایکس‌ام‌ال یا پیش از آن «اچ‌تی‌ام‌ال» می‌توانستند تعامل پذیری را در بعضی لایه‌ها برقرار کنند ولی مزیت ایکس‌بی‌آرال این است که علاوه بر قابلیت‌های استانداردهای پیشین، امکان انتقال معنا را نیز فراهم می‌سازد.

به‌عنوان مثال، زبان فارسی تشکیل شده از یک سری مفاهیم، ساختار، گرامر و کد. اما وقتی به زبان فارسی صحبت می‌کنیم و می‌خواهیم مفهومی را منتقل کنیم، یک سری ارزشها، هنجارها، و مفهوم در ذهن ما وجود دارد که ما اینها را در قالب کد منتقل می‌کنیم و اگر ساختار ذهنی ما با هم یکسان باشد، یکدیگر را درک و استنباط می‌کنیم و انتقال مفهوم صورت می‌گیرد.

ایکس‌بی‌آرال کمک می‌کند تا چنین اتفاقی در سطح ماشینها بیفتد. ایکس‌بی‌آرال کمک می‌کند تا ماشینها زبان یکدیگر را بهتر بفهمند. به‌خصوص در لایه پایگاه داده‌ها ایکس‌بی‌آرال کمک می‌کند که اگر اطلاعاتی از یک سیستم اطلاعاتی به یک سیستم اطلاعاتی دیگر منتقل می‌شود علاوه بر اینکه گرامر و کد درست باشد، لایه زیرساخت که همان لایه دانشنامه کسب‌وکار است، هم درست منتقل شود. مفهوم «جریان و جوه نقد» با یک استاندارد معین در ایکس‌بی‌آرال جاسازی می‌شود تا همه کاربران بتوانند درک و برداشت یکسانی از این مفهوم داشته باشند.

ایکس‌بی‌آرال تعامل‌پذیری بین سیستم‌های اطلاعاتی مختلف را بسیار تسهیل می‌کند. از سیستم حسابداری شرکت تا سیستم‌های گزارشگری، سیستم‌های نظارتی، سیستم‌های حسابرسان، سیستم‌های پردازشگران داده‌های مالی، همه یکپارچه می‌شود و نیازی به ورود دوباره داده‌ها نیست. بنابراین دقت و درستی اطلاعات در زنجیره گزارشگری افزایش می‌یابد.

بخش دیگر هر سیستم قرار می‌گیرد بر ایکس‌بی‌آرال مبتنی کنیم. به‌عبارت دیگر، هر قلم داده در ایکس‌بی‌آرال یک برچسب به همراه خود دارد تا ماشین بتواند آن را بخواند و این حجم را زیاد می‌کند.

✓ عبدلهی

اساساً فناوری اطلاعات چه کمکی می‌تواند به گزارشگری مالی بکند؟ هدف گزارشگری مالی این است که داده‌ها و اطلاعات مالی را در زمان مناسب و به‌صورت درست و دقیق منتشر کند. هدف اصلی گزارشگری مالی، انتقال و تبادل اطلاعات است. وقتی به فناوری اطلاعات و تعریف آن نگاه می‌کنیم، مهمترین ویژگی آن در جمع‌آوری، ثبت، ضبط، ذخیره‌سازی، پردازش و انتقال و توزیع اطلاعات است.

امروزه هر پدیده‌ای را که نام ببرید در کنار آن می‌توانید یک پسوند الکترونیکی بگذارید. امروزه می‌گوییم تجارت الکترونیکی، آموزش الکترونیکی، کسب‌وکار الکترونیکی، بورس الکترونیکی، گزارشگری الکترونیکی. پس فناوری با همه اینها عجین شده و کاملاً باهم گره خورده‌اند. تا قبل از ظهور اینترنت، فناوری اطلاعات به گزارشگری‌های داخلی و بین‌سازمانی کمک می‌کرد؛ چون شبکه‌ها محدود بود به شبکه‌های داخلی خود سازمان و ارتباطش در نهایت با یک سازمان دیگر بود و کاربرانش هم کاربران داخل سازمانی بودند. ولی بعد از سالهای ۱۹۹۰ و شکل‌گیری اینترنت، می‌بینیم که تحول بسیار عظیمی در همه حوزه‌های فناوری اطلاعات از جمله گزارشگری مالی به‌وجود آمده است.

با روند روبه‌رشدی که اینترنت پیدا کرد، طبق آمارها از ۷ میلیارد جمعیت دنیا چیزی در حدود ۲/۴ میلیارد نفر آنها استفاده‌کننده اینترنت هستند، یعنی بالای ۳۰ درصد و این روند رشد در عرض ۱۰ تا ۲۰ سال اتفاق افتاده به‌طوری‌که میزان پیشرفت و توسعه آن از سایر فناوریها بیشتر بوده است. از طرف دیگر، در خود ایران، از ۷۸ میلیون نفر جمعیت ایران چیزی حدود ۴۲ میلیون نفر کاربر اینترنت هستند و این نشان می‌دهد که رشد اینترنت چه قدر سریع بوده است. بنابراین، به جایی رسیده‌ایم که کاربرد فناوریهایی مانند ایکس‌بی‌آرال، اگر چه یک انقلاب است، ولی در عین حال یک ضرورت است. به‌نظر من ایکس‌بی‌آرال هم مانند دیگر فناوریها به‌زودی به یک الزام تبدیل خواهد شد که این‌که الان در خیلی از کشورهای

گزارشگری مالی

خود یک هدف نیست

بلکه ابزاری است

برای یک هدف بالاتر

در بحث‌های گزارشگری مالی هم باید با يك نگاه وسیع به موضوع نگاه کرد. اگر می‌خواهیم ایکس‌بی‌آرال را پیاده‌سازی کنیم اول باید فرایندهای حسابداری و گزارشگری مالی را بازنگری کرد. اگر یک سیستم جدید را سوار فرایندی نامناسب کنیم نباید امیدوار بود که به جایی برسد و منافی از آن حاصل شود. به قول یکی از استادان که به ایران آمده بود، می‌گفت، ما نباید تکنولوژی را ببلعیم، بلکه باید تکنولوژی را هضم کنیم. در سازمان بورس، دانشنامه برای شرکت‌های تولیدی تولید شده است. برای نشان دادن مفاهیم و مزایای ایکس‌بی‌آرال، مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی با آدرس XBRL.Seo.ir راه‌اندازی کرده‌ایم. برای این پروژه ۵ نرم‌افزار تهیه شده است. طراحی‌های لازم انجام شده است اما در نهایت در گام بعد باید سعی کنیم شرکتها را در این فرایند وارد کنیم.

✓ نظری

در مورد مزایای گزارشگری ایکس‌بی‌آرال صحبت شد. گزارشگری الکترونیک با چه خطراتی روبه‌رو هست؟ با شرایط محیطی ایران برای پیاده‌کردن ایکس‌بی‌آرال با چه چالش‌هایی روبه‌رو هستیم؟

✓ عبدالمهی

اگر به مرکز اطلاع‌رسانی سازمان بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال مراجعه شود، می‌بینید که حدود ۱۰۰ کشور دنیا ایکس‌بی‌آرال را در بخش‌های مختلف پیاده‌سازی کرده‌اند. طبق بررسی ما، در این ۱۰۰ کشور، ۲۱ پروژه در بورس‌ها، ۲۰ پروژه در بانکها و نزدیک به ۱۰ پروژه هم در بیمه و مالیات بوده و بقیه موارد هم در فعالیتهای زمینه‌های دیگر بوده است. به‌عبارت دیگر این روند روبه‌رشدی است که به‌زودی به يك الزام تبدیل خواهد شد. خوشبختانه ما دومین کشور در خاورمیانه هستیم که این فناوری را پیاده‌سازی کرده‌ایم. اولین پروژه در دبى پیاده‌سازی شده است.

یکی از مهمترین چالشها، چالشهای مربوط به حوزه اینترنت است، یعنی چالشهای امنیتی خاص. ایکس‌بی‌آرال گزارشگری مالی را در بستر اینترنت قرار می‌دهد. در محیط اینترنت مشکل دستبرد و نفوذ و دستکاری داده‌ها را داریم. ابعاد امنیت اطلاعات، اهمیت بسیار پیدا می‌کند و با استفاده از مکانیزم‌هایی که وجود دارد باید مخاطرات را به حداقل رسانید.

اینکه چگونه می‌توان فرهنگ‌سازی کرد، فکر می‌کنم که باید نسبت به فناوری اطلاعات در حوزه مالی يك اراده قوی وجود داشته باشد. متأسفانه با اینکه فناوری اطلاعات تأثیر زیادی در حوزه‌های مالی داشته است اما هنوز از جانب متولیان امر خیلی جدی گرفته نشده است. تفکر مالی هنوز در قیدوبند کاغذ است و به اطلاعات الکترونیکی اعتماد ندارد. با اینکه امضای دیجیتال قابل استفاده است و قانون تجارت الکترونیکی آن را تأیید می‌کند ولی هنوز حسابداران با آن کنار نمی‌آیند. من فکر می‌کنم که يك عزم ملی لازم است تا این اتفاق روی دهد.

توسعه به‌کارگیری ایکس‌بی‌آرال نیاز به عزم جدی گروه‌های مختلف تاثیرگذار و تأثیرپذیر در زنجیره گزارشگری مالی دارد. باید به خاطر داشت وقتی فناوری اطلاعات می‌آید، از جمله ایکس‌بی‌آرال، ما باید با فرایندهای سنتی گزارشگری خداحافظی کنیم. باید توجه کنیم که يك فرایند غلط و یا يك فرایند نامناسب را کامپیوتری نکنیم. امروزه از طریق اتوماسیون در عرض ۳۰ ثانیه يك پیام فرستاده می‌شود اما يك ماه طول می‌کشد تا گیرنده پیام روی آن اقدامی انجام دهد؛ پیش از این هم يك ماه طول می‌کشید، پس این چه فرقی کرده است؟ در بسیاری موارد بایستی ابتدا بازنگری در خصوص فرایندهای کسب‌وکار صورت گیرد و سپس فرایندها کامپیوتری شوند.

کند آن را تعطیل نمی‌کنید بلکه برای ایمنی بیشتر از قفل و سایر وسایل ایمنی استفاده می‌کنید.

بحث اینجاست که آیا فواید انتقال به فناوری ایکس‌بی‌آرال به هزینه‌هایش می‌ارزد؛ که مطمئناً ارزش آن را دارد. ما قادر خواهیم بود به‌آسانی اطلاعات مالی هر شرکتی را با گزارش شرکت‌های دیگر در سراسر دنیا مقایسه و نتایج مقایسه را تحلیل کنیم؛ بدون آنکه به تغییر و تبدیل اطلاعات نیاز داشته باشیم. مهمترین ویژگی ایکس‌بی‌آرال در اینجاست که یک چنین امکانی را فراهم می‌کند. فواید استفاده از ایکس‌بی‌آرال فقط در سطح ملی نباید در نظر گرفته شود بلکه جنبه بین‌المللی آن به‌دلایلی که اشاره شد به مراتب بااهمیت‌تر است.

ما در خاورمیانه دومین کشوری هستیم که از این فناوری استفاده می‌کنیم. البته به‌دلیل داشتن متخصصان بومی شاید بتوانیم ادعا کنیم که ما اولین کشوری هستیم که در صورت پیگیری مراجع ذیربط می‌توانیم استفاده از آن را نهادینه کنیم و سرآمد کشورهای منطقه بشویم.

مزایای این کار به قدری زیاد است که همه مخاطراتی که ممکن است در اینترنت با آن مواجه شویم در مقابل این مزیتها ناچیز جلوه می‌کند و می‌توان آنرا نادیده گرفت. در

مهمی
هم‌اکنون با یک هرج و مرج
در
سیستمهای اطلاعاتی مالی
شرکتها
مواجه هستیم

اصل رفتن به این سمت اجتناب‌ناپذیر است. اگر نخواهیم از جامعه جهانی عقب بمانیم باید از این فناوریها استفاده کنیم. به‌نظر من در بخش مالی این فناوری خیلی خوب جواب خواهد داد. برای اینکه سیستمهای مالی،

سیستمهای ساخت‌یافته‌ای هستند و انطباقشان بسیار راحت‌تر است. شاید در بخشهای دیگر، چالشهای اجرایی ایکس‌بی‌آرال زیاد باشد ولی در بخش مالی تصور نمی‌کنم با چالشهای زیادی مواجه شویم.

✓ مداحی

در حال حاضر چون در ایران صورتهای مالی براساس

به‌عنوان مثال، در سیستم کدال برای حفظ امنیت اطلاعات از تکنولوژی امضای دیجیتال استفاده می‌کنیم. کسی می‌تواند داده وارد سیستم کند که امضای دیجیتال و نام کاربری و رمز عبور داشته باشد.

موضوع چالشها باید در سطح مدیریت ارشد مطرح و بررسی شود. چالشهایی که مربوط به این حوزه است در سطح فنی نیست و نباید فکر کرد که متولی امنیت اطلاعات و یا متولی ایکس‌بی‌آرال یا بحث چالشهای مرتبط با آن فقط مربوط به بخشهای امنیتی فناوری اطلاعات سازمان است. مدیریت ارشد مسئولیت دارد و باید این مسئولیت را بپذیرد و آگاه باشد. شرکت باید سیستمهای پشتیبان را تقویت کند، مرکز داده داشته باشد، و سیستمهای خودکار نسخه‌گیری پشتیبان از داده‌ها تهیه کند.

✓ نظری

به‌نظر شما این مخاطرات در مقابل مزایای به‌کارگیری ایکس‌بی‌آرال ناچیز است؟

✓ عبدالهی

بله، اگر خودمان را آماده کرده باشیم. استراتژیها باید محدود به دو حوزه باشد. یکی استراتژی پیشگیرانه که باید نقاط آسیب‌پذیر را شناسایی کرد و این نقاط آسیب‌پذیر را کاهش داد. برای مثال از امضای دیجیتال استفاده شود، و از داده‌های مهم نسخه پشتیبان تهیه گردد. یک سری استراتژیها هم باید معطوف به این موضوع باشد که اگر حادثه‌ای رخ داد، چه کار باید کرد که زیانها را به حداقل برسانیم. باید طرحهایی داشت که اگر اتفاقی نظیر حملات سایبری یا حوادث طبیعی رخ داد، بتوانیم کسب و کار را ادامه دهیم؛ مانند طرح مقابله با بحران و یا طرح تداوم کسب‌وکار.

✓ مهمی

وجود خطر در سیستمهای اطلاعاتی را همه قبول کرده‌اند. لیکن وقتی یک تجارت چندصد میلیارد دلاری روی اینترنت انجام می‌شود و به‌صورت لحظه‌ای و به‌طور پیوسته پول در آن ردوبدل می‌شود، وقتی از طریق همین اینترنت که همه می‌دانند ایمنی کامل ندارد و قابل نفوذ است، روزی ۴ تریلیون دلار معامله انجام می‌شود، یعنی اکثر مردم مخاطره را پذیرفته‌اند. به‌دلیل اینکه ممکن است دزد مغازه‌تان را سرقت

استانداردهای ملی تهیه می‌شوند به همین جهت دانشنامه ایکس‌بی‌آرال هم براساس استانداردهای ملی تهیه شده و در حال تکمیل است. این دانشنامه اجزای مختلفی دارد. یکی از آن اجزا مرجع یا فرانس عناصر است که عطف دادن تک تک اقلام صورتهای مالی استانداردهای ملی می‌باشد. در حال حاضر، در تدوین دانشنامه به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی هم عطف داده شده است. به این ترتیب اگر استفاده‌کننده خارجی، صورتهای مالی ما را ببیند، متوجه میزان انطباق یا افتراق آنها با استانداردهای بین‌المللی می‌شود. البته در این جا بد نیست اشاره کنم که با توجه به مصوبه مجمع عمومی سازمان حسابرسی، شرکتهای ثبت شده نزد سازمان بورس شامل شرکتهای بورسی و فرابورسی مکلفند از زمانی که سازمان بورس اعلام می‌کند صورتهای مالی خود را مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تهیه کنند. جلساتی در کمیته‌های تخصصی با اعضای جامعه حسابداران رسمی و نمایندگان سازمان حسابرسی داشتیم در خصوص اینکه از چه گروه شرکتهایی شروع کنیم، و آیا به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی الزامی باشد یا اختیاری؛ که در گام اول قرار است شرکتهای به صورت اختیاری صورتهای مالی تلفیقی را براساس استانداردهای بین‌المللی ارائه کنند.

پروژه ایکس‌بی‌آرال در بورس از سال ۸۶ شروع شده است. در سازمان کارگروهی تشکیل شد با تخصص مالی و حسابداری و فناوری اطلاعات. یکسری کارها در مرحله شناخت انجام شد که تا ادبیات ایکس‌بی‌آرال درک شود. از مشاور خارجی هم استفاده شد و در نهایت در فاز اول پروژه، خروجیهای ایکس‌بی‌آرال برای شرکتهای تولیدی که بخش عمده شرکتهای را تشکیل می‌دهد نهایی شد و از آبان ماه امسال منتشر می‌شود. در ادامه هم پس از تکمیل دانشنامه سایر صنایع، باید دانشنامه تولید شده به سازمان بین‌المللی ایکس‌بی‌آرال ارائه شود تا آنها هم تأیید کنند که از لحاظ فنی با قواعد ایکس‌بی‌آرال هماهنگی دارد.

در بحث امنیت اطلاعات، در حال حاضر اطلاعات شرکتهای طبق روال موجود، در سیستم کدال تکمیل و ارسال می‌شود و بعد با نرم‌افزارها و برنامه‌هایی که در سامانه کدال تعبیه شده، اطلاعات مذکور به فرمت ایکس‌بی‌آرال تبدیل می‌شود. در

خارج از کشور سازوکارها و مؤسسه‌های حرفه‌ای مختلفی برای اعتبار دادن به اطلاعات الکترونیکی وجود دارد که به نظر من لازم است که در ایران هم در مورد به‌کارگیری فناوری ایکس‌بی‌آرال به‌طور جدی و پیگیر کار شود.

موضوع دیگری که به عنوان چالش ایکس‌بی‌آرال مطرح می‌باشد بحث توسعه دادن یا افزودنیها به ایکس‌بی‌آرال است. ویژگی کلیدی ایکس‌بی‌آرال این است که قابلیت بسط و توسعه دارد. اگر شرکتهای مختلف به دلخواه خود یک مورد به دانشنامه اضافه کنند در نهایت ممکن است به جایی برسیم که مبنای یکسان گزارشگری در شرکتهای مختلف از بین برود. در واقع مراجع مختلف و بهره‌برداران مختلف باید در استفاده از این ویژگی احتیاط کامل داشته باشند.

در حال حاضر با رویکرد فعلی که در تهیه خروجیهای ایکس‌بی‌آرال دیده شده، دغدغه این موضوع را نداریم، چراکه دانشنامه توسط شرکتهای ایجاد نمی‌شود که بتوانند به آن چیزی بیفزایند. اما اگر قرار باشد که خود شرکتهای تبدیل اطلاعات را انجام دهند و خروجی ایکس‌بی‌آرال را نیز خود آنها به‌طور مستقیم به سازمانهای بورس، نهادها، بانکها و مؤسسه‌های دیگر ارائه کنند این چالش می‌تواند مطرح باشد. یکی دیگر از نکات بسیار مهم و شاید مهمتر از دو مورد قبلی، خطر درک نادرست این تکنولوژی است؛ یعنی اینکه فکر کنیم که اطلاعاتی که در قالب ایکس‌بی‌آرال ارائه می‌شود بسیار دقیق و قابل اتکاست و هیچ مشکلی ندارد. باید توجه داشت که ایکس‌بی‌آرال به کیفیت اطلاعات توجه ندارد، مثلاً ممکن است رقم سود طبق استانداردها صحیح محاسبه نشده باشد و یا رقم وجه نقد غلط باشد. پس میزان قابلیت اتکا و صحت اطلاعات مبتنی بر ایکس‌بی‌آرال متأثر از میزان قابلیت اتکای سیستم اطلاعاتی شرکت، سیستم کنترل داخلی و دیگر عواملی است که قبلاً اشاره کردیم.

موضوع دیگر، وجود و در دسترس بودن نیروهای تخصصی اعم از داخل شرکتهای یا در مراجع بیرونی است. زیرا به‌کارگیری فناوری اطلاعات به نیروی متخصص نیاز دارد. یکی از کارهای کلیدی که در سطح حرفه و نهادهای حرفه‌ای ما، جامعه حسابداران رسمی، سازمان حسابرسی و سازمان بورس باید انجام شود این است که حرفه حسابرسی باید از

آیا در بازار کارا

انتشار و دسترسی به اطلاعات

محدود به

گزارشهای مالی دوره‌ای

است

قالب ایکس بی آر ال منتشر می‌شود ممکن است مطابق با صورتهای مالی حسابرسی شده نباشد؛ زدن برچسب ممکن است به درستی انجام نشده باشد، یا ناسازگار باشد یا یک سری اطلاعات از قلم افتاده باشد. چالش دیگر ممکن است عدم تطبیق الزامات استانداردهای گزارشگری مالی با الزامات ایکس بی آر ال باشد.

در امریکا کمیسیون بورس و اوراق بهادار برای تسهیل راه اندازی ایکس بی آر ال، برای دو سال، از ژوئن ۲۰۰۹ تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۱، از شرکتها برای اشتباههایی که در گزارشهای منتشر شده در قالب ایکس بی آر ال مرتکب شدند، از آنها سلب مسئولیت کرد. بورس امریکا بخشی دارد با عنوان بخش استراتژیک ریسک و نوآوریهای مالی، این بخش اشتباههایی را که در ایکس بی آر ال مشاهده شده، گردآوری و منتشر کرده است. مشاهده شده است که گاهی اوقات طبقه بندی اقلام در سرفصل بدهکار و یا بستانکار اشتباه و یا جابه جا شده، یا یک بند افشا اصلاً برچسب نخورده و کلاً از قلم افتاده است. این بخش می‌تواند کمک کند تا اشتباههای آنها را تکرار نکنیم یا به حداقل برسانیم.

من خیلی خوشحال نیستم که واژه نامه یا دانشنامه ایکس بی آر ال براساس استانداردهای ملی طراحی می‌شود.

نظر دانش فناوری اطلاعات متحول شود. حرفه حسابرسی ما سنتی است و این با نیازهای روز حرفه و بازار سرمایه و شرکتها هماهنگی ندارد.

بسیار مهم است که نیروهای تخصصی را در سطح حرفه و در سطح شرکتها تربیت کرد که بتوانند همگام با پیشرفتهای تکنولوژی فعالیت کنند. بحث فراهم کردن بسترهای نرم افزاری و سخت افزاری هم یکی دیگر از نیازها یا به نوعی چالشی است که باید به آن پرداخته شود. موضوع ارائه خدمات اطمینان بخشی در فرایند گزارشگری مالی مبتنی بر فناوری اطلاعات باید مورد توجه قرار گیرد به گونه‌ای که در شرکتها شرایط لازم فراهم شود تا سیستمهای اطلاعاتی آنها، چه در سطح فرایند و چه در سطح داده‌ها، اعتبار بخشی شود.

کاربردی کردن ایکس بی آر ال هم یکی از نکات بسیار مهم است؛ به عبارت دیگر موفقیت پروژه ایکس بی آر ال در گرو این است که آن را کاربرد پذیر کنیم که در اینجا نقش فعال شرکتها، پردازشگر و تحلیلگر و شرکتها تأمین کننده سیستمهای اطلاعاتی شرکتها تأثیر بسزایی خواهد داشت.

✓ نظری

برای قابل اطمینان بودن اطلاعات، لازم است حسابرس نسبت به اطلاعات اظهار نظر کند. اطلاعاتی که در قالب ایکس بی آر ال منتشر می‌شود نیز بی نیاز از قضاوت و اظهار نظر حسابرس نیست. با شناختی که از جامعه حرفه‌ای ایران دارید چه قدر این آمادگی وجود دارد که در کنار این کوششهایی که برای استقرار ایکس بی آر ال صورت می‌گیرد حرفه حسابرسی هم بتواند سهم خود را انجام دهد.

✓ رحمانی

در حال حاضر که قرار است اطلاعات مالی حسابرسی شده شرکتها به وسیله بورس و با مسئولیت این سازمان در قالب ایکس بی آر ال تبدیل و منتشر شود، این مسئله‌ای برای حسابرسان ایجاد نخواهد کرد. مسئله مربوط به زمانی است که حسابرس بخواهد اطلاعات منتشر شده در قالب ایکس بی آر ال را اعتبار دهی کرده و تأیید کند.

در گزارشی که مؤسسه پی‌دبلیوسی منتشر کرده، چالشهایی مطرح شده است. برای نمونه، اطلاعاتی که در

در این راستا است که از مزایای کدال استفاده شود و برای شرکتها هم هزینه ایجاد نشود و در عین حال با ارائه و انتشار خروجیهای ایکس بی آرال کمک شود که تحلیلگران و پردازشگران از اطلاعات آن استفاده کنند و در مجموعه بازار و شرکتها و حسابسان هم شناخت کافی ایجاد شود و سپس شرکتها در این فرایند وارد شوند.

اگر بورس تصمیم می‌گرفت ایکس بی آرال را مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده کند کار خیلی خیلی راحت‌تر می‌بود، چون بیشتر ابزار لازم و دانشنامه آن موجود بود. اما موضوع مهم این بود که اگر می‌خواستیم صبر کنیم تا تکلیف استانداردهای بین‌المللی روشن شود یا این مخاطره مواجه می‌شدیم که پروژه عقب بیفتد یا اصلاً انجام نشود. از آنجا که سازمان بورس هزینه‌های انجام پروژه را عهده‌دار شده بود و همچنین استفاده از دانشنامه مبتنی بر استانداردهای ملی رویکردی پذیرفته‌شده در سطح بین‌المللی نیز می‌باشد، این رویکرد دنبال شد.

نکته آخر اینکه، قرار نیست در حال حاضر به دلیل استفاده از ایکس بی آرال تواتر گزارشگری مالی در بورس تغییر کند یا بخواهیم در زمانبندی ارائه اطلاعات تغییری بدهیم. بلکه هدف از به‌کارگیری ایکس بی آرال ارتقای سطح تحلیل در بازار سرمایه و همچنین ارتقای به‌کارگیری فناوری اطلاعات و استفاده از فناوریهای نوین توسط شرکتها و حسابسان بوده است. به علاوه ورود به فضای گزارشگری الکترونیک و استاندارد شده با رعایت الزامات ایمنی در شرکتها بزرگ

و بانکها می‌تواند بیشترین امکانات را برای بهبود حسابرسی داخلی و رعایت الزامات کنترل داخلی فراهم کند که خود به ایفای مسئولیتهای قانونی مدیران و حسابسان کمک بسزایی خواهد نمود.

دکتر نظری

استفاده از ایکس بی آرال

تا چه حد می‌تواند

به مقاصد گزارشگری مالی

کمک کند

✓ نظری

از حضور شما و وقتی که برای این جلسه گذاشتید

سپاسگزاریم.

احساسم این است که باید یک کمی حوصله کنیم و اول تکلیف استانداردهای بین‌المللی را روشن کنیم و بعد در باره دانشنامه تصمیم بگیریم. چون شرکتها به روشهایی عادت می‌کنند و تغییر روشها مشکلاتی را اضافه می‌کند.

زمانبندی انجام کار باید درست باشد تا دقت کار بالا رود. اگر اشتباهها زیاد شود همه را مایوس می‌کند و پروژه دچار مشکل خواهد شد. باید توجه داشت که شرکتها نرم‌افزاری، بیشتر بر مراحل تولید اطلاعات مالی تمرکز داشته‌اند و در زمینه ارائه اطلاعات و تکنولوژیهای مربوط کار چندانی نکرده‌اند. سازمان بورس هم بیشتر از دید ناظر و استفاده‌کننده تمرکز دارد تا از دید یک تهیه‌کننده اطلاعات.

راهکار جامع‌تر در مورد ریسکهای اطلاعات، فرهنگ‌سازی و به‌کارگیری استاندارد امنیتی ایزو ۲۷۰۰۱ است. برای اینکه چارچوبی برای امنیت اطلاعات و حفظ محرمانه‌بودن اطلاعات داشته باشیم باید از استاندارد ۲۷۰۰۱ استفاده و پیروی کنیم.

پارادایم گزارشگری مالی در حال تغییر یافتن است، در نتیجه پارادایم حسابرسی نیز باید تغییر کند. بحث اصلی این است که باید فکر کرد که چه کار بایستی بکنیم و چگونه روشها را باید تغییر داد تا بتوان از عهده تغییرات برآمد و در محیط گزارشگری الکترونیک اطمینان بخشی به وجود آورد. استفاده از فناوری اطلاعات و ایکس بی آرال پروژه عظیمی است که جامعه حسابداران رسمی ایران باید در این زمینه کار کند.

✓ مداحی

کاری که اکنون در سامانه کدال در حال انجام است عملیات تبدیل اطلاعات مالی شرکتها به قالب ایکس بی آرال از سوی بورس می‌باشد. بسیاری از بورسهای دنیا این رویکرد را به‌کار گرفته‌اند. این رویکرد در جهت کاهش هزینه‌های شرکتهاست و اگر شرکت بخواهد خروجیهای ایکس بی آرال را ارائه کند قاعدتاً باید هزینه‌های تأمین فناوری لازم را بپذیرد و پرداخت کند.

وجود سیستم کدال و ساختار آن فرصت خیلی خوبی برای اجرای پروژه به‌وجود آورده است و امکانات آن بخشهای زیادی از نیازهای انتقال اطلاعات شرکتها به ایکس بی آرال را فراهم می‌کند. رویکردی که ما در گام اول انتخاب کرده‌ایم